

U w i a d o m i e n i e.

Na Polską gazetę Lwowską przymmie się prenumerata na ówier roku, to jest od 1go Października do ostatniego Grudnia 1818, na cene Dwunastu ZR. W. W. — PP. Prenumeranci zechcą ją zatem przez C. K. Urzędy pocztowe ieszcze przed upłynieniem bieżącego miesiąca Września zapisać, aby według Ich Rzeczy nakład powiększyć można.

Jest ieszcze w zasobie kilka exemplarzów gazety tegoroczney, i można dostać ich z roku całego na 48 ZR. W. W.

Wiadomości krajowe.

Z Wiednia dnia 14go Września. — Najjaśniejszy Cesarz Jegomość skończywszy pobyt swój w Baden, wyjechał dnia 10go t. m. w towarzystwie Najjaśniejszey Małżonki Sweiey, i Jego Cesarzowicowskiej Mei Xięcia Następcy tronu, do swoich rodzinnych dóbr Persenbeug, gdzie zabawiwszy dni kilku, dnia 18go b. m. wyedzie do Akwizgranu w najjaśniejszym incognito, pod imieniem Hrabiego Habsburga. Najjaśniejsza Cesarzowa Jegomość i Jego Cesarzowicowska Mość Xiężę Następcy tronu wrócą się do Schoenbrunn. Najjaśniejsza Arcy-Xiężniczka Maryja Ludwika, Xiężna Parmy, Piacency i Gwastalli, która w dniu następującym wyjechała podobnie do Persenbeugu dla pożegnania się z Najjaśniejszym Swym Oycem, puści się z zamiarą w dalszą podróż do Państw swoich, przez Salzburg, Innsbruck i Weronę.

Wiadomości zagraniczne.

T u r c y j a.

Z Konstantynopolu donoszą pod dniem 10tym Sierpnia, że znowu dwa wielkie pożary mieszkańców tamecznych trwoga przerażyły, i znakomite zrządziły szkody. Pierwszy pożar wybuchnął dnia 27go Lipca podczas dnia jasnego, a mocnym wiatrem poddymany obrócił w perzynę rozległe zabudowanie między Sultaniem Selimem a bramą Adryjanopolitańską. W przeciągu siedmiu godzin spłonęło do sześćinset domów i sklepów kupieckich, po najwzajemniejszej części własności klas uboższych. W. Sultani i Ministrowie pokazali się przy tem później niżeli zwyczajnie; gdyż podczas Ramadann (miesiąca postowego) każdy zwykł odroczywać we dnie. Także i gaszenie szło

nico powoli, ponieważ w dniu poprzedzającym wszczęły się były niesnaski między Janeczarami a pompiierami (Tulumbadzi), co tamowało czynność ludzi gaszących. Drugi pożar wybuchnął w nocy z dnia 1go na 2gi Sierpnia, w stajni przy rozległym budynku mieszkalnym Walida Kiajassi, w pobliskości Mahmuda Baszy, i w kilku godzinach obrócił w perzynę połowę składów towarowych należących do Żydów tamecznych, oprócz trzech do czterechset domów. — Od czasu obydwóch tych smutnych wypadków, które ponazają znacznie wzmagając się i tak co raz bardziej nędzę uboższych klas Ludu, a które zmniejszyły garnienie się Ludu do publicznego obchodu uroczystości Beiramu, ozuwa Rząd z wielką troskliwością nad zapobieżeniem podobnym nieszczęściom, które zdają się pochodzić ze złośliwego podpalania, i nad bezpieczeństwem własności prywatney, zwłaszcza gdy zaszło kilka doniesień zasadnych o nieukontentowaniu i podkładaniu ognia. Czynnym śledzeniem Władz policyjnych powiodło się inżaresztować kilkanaście osób schwytanych na podrzucaniu palnych materyałów, za co doznają surowości prawa.

Wielka Brytania.

Według doniesień z Manszestru i Stokportu, miało inż kilkaset uporczywych przedsiębiorców, których liczba do 15,000 wynosiła, powrócić do pracy u swoich Panów fabrycznych. Czyli zaś ulegli właściciele fabryk, czyli też przedsiębiorcy, w tej mierze nie zgadzają się gazety Londyńskie. — W Manszestrze zaszły były niespokojności, ponieważ krnąbrni robotnicy przeszkodzić chcieli owym, którzy się z właścicielami fabryk ugodzili, niedopuszczając im udać się do pracy; skoro atoli Zwierzchność sprowadziła na pomoc wojsko i

przeczytała ustawę przeciwko buntom (Riot-act), rozproszyła się zgrała i uwięziono 50iu do 6ciu hersztów.

W Londynie zawiązało się Towarzystwo pod nazwiskiem „Towarzystwa opiekunczego (Guardian Society) którego celem jest poprawiać obyczajnie Ludu, dawać tymczasowy przytułek nierządnicom wyrugowanym z ulic przez urządzenia policyjne, potrzebującym zaś pomocy nadarzać wsparcie i zatrudnienie. Towarzystwo do ogłosiło niektóre szczególności świadczące o wielkim zepsuciu obyczajów w Londynie. W trzech tylko Parafiach tego miasta składających się z 9914 domów i z 59050 mieszkańców, znajduje się 360 zamieszkałych czyli bordelów, i 2000 nierządnic pospolitszej klasy.

Gazeta Londyńska Morning - Chronicle umieściła co następuje: „Gazety Szkockie napełnione są obwieszczeniami względem utrzymania zwierzyny, na które największą częścią Szlachty Szkockiej zdaje się zależeć bardziej aniżeli na utrzymaniu konstytucyi. Schwytanie myśliwego kradnącego zwierzynę jest u nich okolicznością większej wagi nad zawieszenie aktu Habeas corpus.“

Gazeta Londyńska Sun wyrachowała liczbę Anglików przebywających we Francyi na 62,000, a ich wydatki codzienne na 50,000 funtów szterlingów (500,000 ZR.)

N i e m c y.

Oto jest dokończenie (przerwanej w przeszłym numerze gazety naszej) konstytucyi W. Xięstwa Badeńskiego. — §. 55. Z projektem do prawa podatkowego przełożony będzie także i budżet Stanu, z dokładnym wykazem użycia pieniędzy pozwolonych w poprzedzających latach etatowych. Żadna kwota nie może porachowaną być na opędzenie wydatków tajemnych, na któreby nie złożono na piśmie zatwierdzonego przez iednego z Ministrow Stanu zapewnienia W. Xięęcia, że summa takowa obroconą jest lub obroconą być ma na prawdziwe dobro krajowe. §. 56. Stany nie mogą zezwolenia na podatki podciągać pod warunki. §. 57. Bez zezwolenia Stanów nie może żadna pożyczka zaciągniętą być ważnie; wyjąwszy pożyczki, przez które etatowe przychody na etatowe wydatki tylko się antycypują, tudzież zściągania pożyczek przez Kasę umarżającą do których ta upoważniona jest z mocy swiego prawa fundacyjnego. W razie nadzwyczajnej, nieprzewidzianej i nagłej potrzeby Państwa, której summa nie wyrównywa kosztom nadzwyczajnego zgromadzenia Stanów, a na której zaciągnięcie dane ich zezwolenie nie wystarcza, dostatecznem jest zezwolenie

większości Wydziału do ważnego zaciągnięcia pożyczki. Rosprawy o tem przełożone być mają następującemu Seymowi. §. 58. Żadne dobra skarbowe nie mogą być sprzedane bez zezwolenia Stanów, wyjąwszy uchwalone już celem umorzenia długów sprzedaże, spłacenia lennictw, nymów dziedzicznych, opłat, czynszów, i pańszczyzny, sprzedaże mniey potrzebnych a w ościennych Państwach położonych budynków, dóbr i przychodów, tudzież sprzedaże, których wymaga ekonomika krajowa, celem poparcia uprawy ziemi, albo zniesienia szkodliwego własnego zarządu. Atoli wszelkie summy muszą albo użyte być na nowe nabycia, albo oddane na procent do Kasy umarżającej. Niemniej wyjęte są zamiary i sprzedaże celem zakończenia sporów prawnych o stosunku własności lub służebności; tudzież nadawanie na nowo lennictw koronnych, rycerskich i kameralnych, które wrócić się mają do Panującego w ciągu Panowania jego. Ponieważ zresztą przez §. niniejszy i poprzedzający, osiągniętym jest zupełnie cel pragmatycznej sankcyi z dnia 1go Października 1806 i z dnia 18go Listopada, względem długów i sprzedaży Stanu; przeto też i tey obowiązek ustaie z tym samym dniem, w którym konstytucya stanowa moc swoja otrzyma. §. 59. Chociaż według uznanych powszechnych zasad praw Monarchicznych i Stanu dobra skarbowe bezsprzeczną są własnością patrymonialną Panującego i jego Rodziny, i luboć ie w tey własności stosownie do obowiązków Naszych, iako Głowa Rodziny, niniejszem wyraźni potwierdzamy, wszelako mimo obarczenia ich listą cywilną i innemi ciężarami, chcemy przychody z onychże zostawić nadal na opędzanie ciężarów krajowych, dopóki przez przywrócenie finansów do dobrego stanu, nie zdołamy Poddanym Naszym uczynić ulgi tak, iak pragniemy najgoręciej. Lista cywilna nie może nigdy być podwyższoną bez zezwolenia Stanów, ani też zniżoną bez zezwolenia W. Xięęcia. §. 60. Każdy projekt do prawa tyczący się finansów idzie najpierwey do Izby drugiej, i dopiero naowczas, gdy od niey przyjętym zostanie, może być przełożony Izbie pierwszej do głosowania względem przyjęcia lub nieprzyjęcia go w całości bez żadney odmiany. §. 61. Jeżeli większość Izby pierwszej nie zgodzi się na uchwałę Izby drugiej, wówczas zliczą się w ogół głosy zezwalające Izbie, i podobnie głosy zaprzeczające, a powszechna większość głosów stanowić będzie uchwałę Stanów. §. 62. Dawne, chociaż nie stałe podatki mogą po upłynionym czasie na który ie pozwolono, pobieraniem być ieszcze przez 6 miesięcy, jeżeli Zgromadzenie Stanów rozwiąże się pierwey aniżeli nowy budżet przy

dzie do skutku, lub gdyby się obrady Seymu spóźniały. §. 63. Podczas uzbrajania się do wojny i w ciągu oneyże, może W. Xiążę dla spiesznego i skutecznego dopełnienia swoich obowiązków związkowych nawet przed zasięgnięciem zezwolenia Stanów zaciągać ważne polowyki Stanu, albo nakładać podatki wojenne. W takowym razie będą Stany wglądać i przyzierać się do zarządu w ten sposób; że 1) Wydział stanowy naówczas zwołać się mający, wyznaczyć może dwóch swoich Członków do Ministeriów Skarbu i wojny, tudzież jednego Kommissarza do Kassy wojenney, dla doglądania, aby pieniądze wzięte na cele wojenne, także też rzeczywiście i wyłącznie na te same cele obracane były; 2) że pomieniony Wydział, do Kommissyi wojenney dla dostaw wszelkiego rodzaju na czas ustanowić się mającey, wyznaczyć ma tyleż Współczłonków, ile ich W. Xiążę, nie rachując Prezesa, do zawiadowania przedmiotami pochodów, żywności i dostaw, mianować będzie. Tym samym końcem będzie mógł Wydział wyznaczyć do każdej Władzy prowincjonalney po dwóch Deputowanych z grona Współczłonków stanowych mieszkających w Obwodzie prowincyjnym. §. 64. Żadne prawo uzupełniające, obniżające lub odmieniające konstytucyję nie może być wydanem bez zgody na to większości dwóch trzecich części obecnych Współczłonków stanowych każdej z Izb obu. §. 65. Do wszystkich innych nowych powszechnych ustaw krajowych, tyczących się wolności osób albo własności mieszkańców Kraiu, albo też do odmiany autentycznego wykładania ustaw istnących, potrzebne jest zgodzenie się wyraźney większości głosów każdej z Izb obu. §. 66. W. Xiążę potwierdza i ogłasza ustawy a z mocy prawa nadzoru i zawiadywania, wydawania, wysięie rozkazy potrzebne do ich wykonania i zachowania tudzież wszelkie przepisy i powszechne rozporządzenia zmierzające do bezpieczeństwa Kraiu. Wydać także i takie, natury swoiey wprowadzić do nasady Stanów usposobione lecz dla dobra Państwa pilnie potrzebne rozporządzenia, których cel przemieniający byłby zaiweczonym przez iakołwiek bądź zwłokę. §. 67. Izby mają prawo uskarżania się i przedstawiania. Rozporządzenia zawierające w sobie przepisy, przez które w swem prawie zezwolenia ukraywdzonymi się być sądzą, mają na zaniesoną przez nie zasadną skargę natychmiast uchylonemi zostać. Wolno im jest prosić W. Xiążęcia o iakowy projekt do prawa, przelożywszy pobudki do tego. Upoważnione są donosić Rządowi nadużycia w zarządzie, o iakich się dowiedzą. Mają nakoniec prawo, oskarżać formalnie Ministrów i Członków naywyższej Władzy Stanu, o

nadwężenie konstytucyi albo uznanych praw konstytucyjnnych. Osobną ustawą przepisane będą przypadki cskarzenia, stopnie kary, Władza wyrokująca, i sposób postępowania. Zaskarżenia Obywateli pojedynczych o ukrzywdzenie w ich prawach konstytucyjnnych, nie mogą w Izbach przyjmowanemi bydź inaczej, iak tylko na piśmie i tylko naówczas, jeżeli skarżący się okaże, że bezowocnie udawał się o zarządzenie do właściwych Władz krajowych i nareszcie do Ministeriium. Żadne przedstawienie, skarga, lub uzięleniwość nie dódydzie do Xiążęcia bez zezwolenia większości Izb obu. V. O Seymach, ksztektach i obradach. §. 68. Każdy Seym będzie zagaianym i zamkniętym w Izbach tym celem ziednoczonych, przez W. Xiążęcia osobiście, albo przez mianowanego przezeń Kommissarza. §. 69. Wszyscy Członkowie nowo wstępujący, składają podczas zagaiania Seymu przysięgę następującą: „Ślubuję wierność W. Xiążęciu, posłuszeństwo prawu, zachowywanie i utrzymywanie konstytucyi, tudzież, że na Zgromadzeniach stanowych, według wewnętrznego moiego przekonania obstawać będę tylko za powszechnem dobrem i pomyślnością całego Kraiu, bez względu na osobne stany lub klasy: Tak dopomóż mi Boże i Ewanieliio święta.“ §. 70. Nad żadnym projektem Panującego nie można rozprawiać i głosować, dopóki przez osobne Kommissyie nie będzie roztrząsnionym i przedstawionym. §. 71. Kommissarze Panującego mają dla poprzedniczego roztrząsania projektów znosić się z Kommissarzami stanowymi, ile razy to z iedney lub z drugiej strony za rzecz potrzebną uznanem zostanie. Nie może mieć miejsca żadna istotna odmiana projektu do prawa, któraby na takowem wzajemnem naradzeniu się z Kommissarzami Panującego poprzedniczo roztrząsnietą nie została. §. 72. Projekt tym sposobem przelożony może ze strony Izb odesłanym bydź ieszcze raz do Kommissyi. §. 73. Każdy projekt do prawa lub wnioszek iakiegokolwiek bądź rodzaju, który z iedney Izby przejdzie do drugiej, a nie tyce się przedmiotów skarbowych, może z propozycyami poprawek roztrząsnionemi w Kommissyi według §. 71. odesłanym bydź nad Izbie przesyłającej. §. 74. Do ważney uchwały iedney lub drugiej Izby, potrzeba wyraźney większości głosów zupełnego Zgromadzenia, jeżeli nie zachodzą wyjątki. Przy równey z obu stron większości głosów, rozstrzyga głos Prezesa. Jeżeli zaś w przedmiotach finansowych głosy Izb obu w ogół liczonemi bydź muszą, tedy przy równych z obu stron głosach, rozstrzyga głos Prezesa Izby drugiej. Głosowanie dzieie się głośno, wymawiając: „Zezwalam!“, lub „Nie-“)

zezwała! " Tylko podczas wyboru Kandydatów na miejsce Prezesa Izby drugiej, tudzież Członków Wydziału i Kommissyi rozstrzyga większość głosów każdej Izby z osobna, w głosowaniu tajemnem. Do zupełności Izby pierwszej potrzeba obecności osiemnastu, do zupełności zaś Izby drugiej, obecności 35ciu Członków, licząc w to i Prezesa. Do ważnej narady nad odmianą konstytucyi potrzeba w każdej Izbie obecności trzech czwartych części Izby Członków. §. 75. Obiedwie Izby nie mogą jednoczyć się razem ani w całości ani przez Kommissyę, i ograniczają obopólne swoje stosunki na wzajemnem udzielaniu sobie swych uchwał. Tylko z W. Xiążęciem Ministeryum Stanu zostaje w bezpośredniej styczności interesów; i nie mogą wydawać żadnych rozporządzeń albo ogłoszeń iakiegokolwiek bądź rodzaju. Deputacye do W. Xiążęcia mogą wysyłać tylko każda z osobna i zasięgnąwszy pozwolenia na to. §. 76. Ministrowie i Współczłonkowie Ministeryum Stanu, tudzież W. Xiążęcy Kommissarze mają każdego czasu wstęp do publicznych i tajemnych posiedzeń każdej Izby, a podczas rozpraw powinni być słuchanymi jeżeli tego żądają. Wychodzą tylko podczas głosowania, jeżeli nie są Członkami Izby. Po ich ustąpieniu nie można ponawiać rozpraw. §. 77. Tylko Kommissarzom Panującego i Członkom Kommissy stanowych, wolno jest odczytywać mowy pisane; wszystkim zaś innym Współczłonkom dozwolone są tylko ustne przełożenia §. 78. Posiedzenia Izby obu odprawiają się publicznie; stają się zaś tajemnymi, na żądanie Kommissarzy rządowych podczas oświadczeń, których zachowanie w sekrecie za rzecz potrzebną poczytają, tudzież na żądanie trzech Członków, z którymi atoli po ustąpieniu słuchaczów przynajmniej czwarta część Współczłonków zgodzić się powinna względem konieczności tajemnej narady. §. 79. Koley, według której Deputowani Dziedziców dóbr ziemskich, tudzież miast i Urzędów ze Zgromadzenia występować mają, ustanowi się raz na zawsze, przez losy, na najpierwszym Seymie, dla pojedynczych Obwodów wyborowych. Połowa Deputowanych od dziedziców dóbr ziemskich wystąpi w roku 1823, potem zaś co lat 4 podobnie połowa. W roku 1821 wystąpi czwarta część Deputowanych od miast i Urzędów, a potem co dwa lata podobnie część czwarta. §. 80. Podczas pierwszego aktu wyborowego rozstrzyga wszelkie spory o ważność wyborów zachodzące, W. Xiążęcia Kommissyia centralna, której poleconem będzie pierwsze dopełnienie konstytucyi. §. 81. Termin zwołania pierwszego Seymu wyznaczamy na dzień pierwszy miesiąca Lutego 1819. §. 82. Stan, iaki

istnieje we wszystkich gałęziach zarządu i prawodawstwa, aż do zwołania pierwszego Seymu, gdzie konstytucyia moc swoją otrzyma trwać będzie ciągle, dopóki wspólnie ze Seymem nie uczyni się zmiana w usposobionych do tego przedmiotach. W szczególności dopełnionym zostanie tymczasowo pierwszy budżet, przed zwołaniem się ze Stanami. §. 83. Obecna konstytucyia zostaje pod gwarancyą Związku Niemieckiego. — Dan pod własnoręcznym Naszym podpisem przy wyciśnięciu większej pieczęci Stanu. W Griesbachu dnia 22. Sierpnia 1818. (Podpisano) Karol. L. S. — Vdt. F. A. Wielandt. Z rozkazu Jego Królewicowskiej Mości. (Podpisano) Weiss."

S z w e c y i a.

Jeneralny Agent Baszy Egipskiego, Izmael Gibraltar, który już niemal od półtora roku do Szwecyi przybył, bawi ciągle w Sztokholmie, gdzie iako człowiek grzeszny i pełen wiadomości tudzież iako Officer znający Świat, bardzo jest lubionym i wszędzie przyjemnym. Podczas lata mieszka z orszakiem swoim w zwierzyńcu i od czasu do czasu odwiedza w Kraie ludwisarnie, w których pozamawiał działa.

Przyjechali do Lwowa od dnia 18go do 22go Września.

W. Bogusz Józef, z Przemysła. — W. Denisko Wincenty, z Karlsbadu. — JW. Golejowski Jan Hrabia, z Polski. — W. Giżycka Wiktoryia, z Karlsbadu. — W. Hadziewicz Baron, z Żółkwi. — W. Jakubowski Felix, z Rossyi. — W. Komar Marceł, z Sambora. — JW. Kriebel C. K. Starosta Cerkulowy, z Tarnowa. — W. Komarnicki Franciszek, z Brzeżan. — W. Korytowski były Porucznik Polski, z Polski. — W. Lueger Antoni, ze Złoczowa. — W. Matusiewicz Wincenty i W. Poznański Marcin, z Polski. — JW. Sulczyński Hrabia, z Węgier. — W. Witosławski Rajetan, z Lubienia. — W. Wakowski, z Polski. — JW. Wodzicki Piotr Hrabia, z Brzeżan. — JW. Willersdorff C. K. Starosta Cerkulowy, z Sandecza. — W. Włodek Tomasz, z Żółkwi. — W. Zaleski Wiktor, z Drezdna.

Wyjechali ze Lwowa od dnia 18go do 22go Września.

W. Brześciński, do Lubienia. — JW. Brzostowski Hrabia, do Buczacza. — JW. Golejowski Hrabia, do Złoczowa. — W. Groblewski Jan, do Zamościa. — W. Kwiatkowski, do Brzeżan. — W. Kozicki Julian, do Wiednia. — W. Kraiewski Miłkołaj, do Żółkwi. — W. Lipkowska, do Rossyi. — JO. Lubomirski Xięże, do Swirza. — W. Lipski, do Żółkwi. — W. Opalska Tekla, W. Pozański, i JW. Rzysszczewski Hrabia, do Rossyi. — W. Rosocki, do Sanoka. — W. Schneider Rossyjski Assessor kolegialny, do Rossyi. — JW. Siekierzyński Hrabia, do Belca. — W. Sobanski Izidor, do Wiednia. — W. Wasilewski, do Rossyi.